

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2022
9. volební období

120.

USNESENÍ
výboru pro evropské záležitosti
z 19. schůze
ze dne 7. prosince 2022

ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Mimořádná situace v energetice – společná příprava, nákup a ochrana EU /kód Rady 13691/22, KOM(2022) 553 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR po vyslechnutí informace náměstka ministra průmyslu a obchodu Reného Neděly, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Martina Exnera a po rozpravě

- 1. p r o j e d n a l** tento dokument;
- 2. p o d p o r u j e** rámcovou pozici vlády;
- 3. o c e ň u j e** dobrou práci českého předsednictví v Radě EU při hledání shody na společném postupu pro zajištění energií v celé Unii;
- 4. z d ů r a z ň u j e** důležitost evropské jednoty a solidarity pro zajištění energetické bezpečnosti České republiky;
- 5. z d ů r a z ň u j e**, že přechod na obnovitelné zdroje energie posílí energetickou bezpečnost České republiky i celé Evropské unie;
- 6. p o v ě ř u j e** předsedu výboru pro evropské záležitosti, aby v rámci politického dialogu postoupil toto usnesení předsedkyni Evropské komise.

Jiří Carbol v. r.
ověřovatel

Martin Exner v. r.
zpravodaj

Ondřej Benešík v. r.
předseda

Mimořádná situace v energetice – společná příprava, nákup a ochrana EU

Informační podklad ke sdělení Mimořádná situace v energetice – společná příprava, nákup a ochrana EU

SDĚLENÍ

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů - Mimořádná situace v energetice – společná příprava, nákup a ochrana EU
COM(2022) 553 final, kód Rady 13691/22

- **Právní základ:**
Dokument informační povahy.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
20. 10. 2022
- **Datum projednání ve VEZ:**
2. 11. 2022 (1. kolo)
- **Procedura:**
Není projednáváno legislativním postupem, jedná se o dokument nelegislativní povahy, který nepodléhá schválení v Radě a Evropském parlamentu. Procedura je ukončena jeho přijetím a předložením těmto institucím.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 25. 11. 2022, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 28. 11. 2022 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Hodnocení z hlediska principu subsidiarity se neuplatní, jedná se o dokument informační povahy.

- Odůvodnění a předmět:

[Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů - Mimořádná situace v energetice – společná příprava, nákup a ochrana EU](#) (dále jen „sdělení“) představuje další opatření, která by měla být v rámci Unie zavedena v reakci na současnou energetickou krizi. Jsou zde představena opatření, která by měla umožnit společné nákupy plynu, zajistit bezpečnost dodávek plynu, pomoci řešit vysoké ceny energie a zmírnit dopad těchto vysokých cen. Dále se sdělení zabývá opatřeními, které by měla zajistit ochranu a optimalizaci infrastruktury.

Sdělení navazuje na celou řadu opatření, která Komise představila v reakci na rostoucí ceny energií a na situaci na Ukrajině. Spolu se sdělením byl Komisí 18. října 2022 představen také [návrh nařízení Rady o posílení solidarity prostřednictvím lepší koordinace nákupu plynu, přeshraničních výměn plynu a spolehlivých referenčních cen](#) (dále jen „návrh nařízení o posílení solidarity“). Komise následně 9. listopadu 2022 představila také [návrh nařízení Rady, kterým se stanoví rámec pro urychlení zavádění energie z obnovitelných zdrojů](#).

Na mimořádném zasedání Rady ministrů pro energetiku, které se konalo 24. listopadu 2022, ministři uzavřeli politickou dohodu na znění obou výše zmíněných nařízení.¹ K formálnímu schválení obou těchto nařízení by mělo dojít během další Rady pro energetiku, která by se [měla konat](#) 13. prosince 2022.

Během této prosincové Rady by se ministři měli shodnout také na znění [návrhu nařízení Rady, kterým se zřizuje mechanismus korekce trhu na ochranu občanů a hospodářství před nadměrně vysokými cenami](#). Tento návrh byl Komisí představen 22. listopadu 2022 a jeho cílem by mělo být zavedení cenového stropu pro ceny plynu.

Poznámka PI – Přehled opatření EU v oblastech vysokých cen energie a bezpečnosti dodávek energie

Komise již před začátkem ruské invaze v říjnu roku 2021 předložila v návaznosti na růst cen [sdělení Řešení nárůstu cen energie: soubor opatření a podpora](#), kde byla shrnuta opatření, která by členské státy mohly přijmout.

V květnu roku 2022 Komise představila [plán REPowerEU](#), který obsahuje sérii opatření, která mají zajistit rychlé snížení závislosti EU na ruských fosilních palivech. Toho má být dosaženo prostřednictvím úspory energie, diverzifikace dodávek energie, rychlého nahrazení fosilních paliv urychlením přechodu Evropy na čistou energii a inteligentního kombinování investic a reforem. V rámci tohoto balíčku bylo vydáno například [sdělení Vnější energetická angažovanost EU v měnícím se světě](#), [sdělení Úspory energie v EU nebo sdělení Krátkodobé intervence na trhu s energií a dlouhodobé zlepšení uspořádání trhu s elektřinou](#).

Následně bylo dne 29. června 2022 s konečnou platností schváleno [nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení \(EU\) 2017/1938 a \(ES\) č. 715/2009, pokud jde o uskladňování zemního plynu](#). Toto nařízení zejména zavedlo pro členské státy povinnost zajistit, že skladovací infrastruktury na jejich území budou do 1. listopadu každého roku naplněny alespoň do 90 % své kapacity na úrovni členského státu, přičemž na únor, květen, červenec a září budou pro každý členský stát stanoveny průběžné cíle. Pro rok 2022 je zaveden cíl nižší, konkrétně 80 % kapacity.

Dalším přijatým opatřením bylo [nařízení Rady ze dne 5. srpna 2022 o koordinovaných opatřeních ke snížení poptávky po plynu](#). V tomto nařízení se členské státy dohodly, že mezi 1. srpnem 2022 a 31.

¹ Znění návrhu nařízení o posílení solidarity, na kterém se 24. listopadu 2022 členské státy shodly, je k dispozici [zde](#) a znění návrhu nařízení Rady, kterým se stanoví rámec pro urychlení zavádění energie z obnovitelných zdrojů, z 24. listopadu 2022 je k dispozici [zde](#).

březnem 2023 sníží poptávku po plynu o 15 % ve srovnání se svou průměrnou spotřebou za posledních pět let, přičemž snížení dosáhnou pomocí opatření dle vlastního výběru.

Následně bylo 6. října 2022 přijato [nařízení Rady o intervenci v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energie](#). Cílem nařízení je snížit spotřebu elektřiny a dále také zastropovat tržní příjmy, které někteří výrobci získávají z výroby elektřiny, a cíleně je přerozdělit konečným odběratelům. Dále by mělo nařízení umožnit členským státům uplatňovat veřejné intervence do stanovování cen za dodávky elektřiny domácnostem a malým a středním podnikům a stanovit pravidla pro dočasný solidární příspěvek pro společnosti a stálé provozovny v EU, které vyvíjejí činnost převážně v odvětví ropy, plynu, uhlí a rafinérií.

- **Obsah a dopad:**

Komise se ve sdělení nejprve věnuje [společnému nákupu plynu a zajištění bezpečnosti dodávek](#). Komise zde shrnuje opatření, která činí pro zajištění dostatečného množství zásob plynu. Jedná se například o posílení vazeb na spolehlivé dodavatele plynu a LNG (např. USA, Egypt nebo Izrael). Komise také v dalších krocích odkazuje na své sdělení [Vnější energetická angažovanost EU v měnícím se světě, které bylo přijato na jaře roku 2022](#). Komise poukazuje také na činnost energetické platformy, která byla zřízena v dubnu roku 2022 a prostřednictvím které by se měla prohlubovat spolupráce se spolehlivými dodavateli.

[Dále Komise představuje opatření, která jsou obsažena v návrhu nařízení o posílení solidarity](#). Komise navrhuje využití evropské tržní síly prostřednictvím [společné nákupní platformy](#) k získání dodatečných dodávek pro účely plnění zásobníků. Dle návrhu by mělo mimo jiné dojít k agregaci poptávky, kterou se sdruží potřeby v oblasti dovozu plynu a na jejímž základě se budou hledat nabídky na trhu. Dále je zde upravena povinná účast členských států na agregaci poptávky EU u nejméně 15 % jejich povinného množství k naplnění zásobníků. Podrobně je společný nákup plynu popsán v kapitole II návrhu nařízení o posílení solidarity.

[Dalším opatřením uvedeným v návrhu nařízení o posílení solidarity je stanovení standardních pravidel v oblasti solidarity](#), která zajistí, aby členský stát, který se ocitne v mimořádné situaci, mohl získat plyn za spravedlivou náhradu. Dále bude členským státům umožněno výjimečně snížit spotřebu, která není nezbytná. Podrobně jsou opatření v oblasti solidarity popsána v kapitole IV návrhu nařízení o posílení solidarity.

Dále se Komise věnuje [řešení vysokých cen energie](#). Opět zde přibližuje opatření, která jsou uvedena v návrhu nařízení o posílení solidarity (konkrétně v kapitole III). Komise ve sdělení přibližuje návrh na vytvoření **nové doplňkové referenční ceny pro LNG**. Dále se Komise věnuje návrhu na zavedení nového dočasného mechanismu pro omezení prudkého nárůstu cen na vnitrodenním trhu, který by **bránil nadměrné volatilitě cen** a extrémnímu nárůstu cen na trhu s energetickými deriváty.

Poznámka PI

V této části sdělení je zmíněn také navrhovaný mechanismus pro omezení cen prostřednictvím hlavní evropské burzy pro obchodování s plynem (TTF), který by se aktivoval v případě potřeby. Tento návrh byl původně uveden v nařízení o posílení solidarity, nicméně na základě [dohody z mimořádné Rady pro energetiku](#), která se konala 24. 11. 2022, byla z návrhu nařízení o posílení solidarity tato ustanovení vypuštěna, protože tuto otázku bude Rada řešit samostatně v rámci jednání o [návrhu nařízení Rady, kterým se zřizuje mechanismus korekce trhu na ochranu občanů a hospodářství před nadměrně vysokými cenami](#).

Komise se dále věnuje [zmírnění dopadu vysokých cen plynu](#). Komise ve sdělení avizovala zveřejnění aktualizovaného [Dočasného krizového rámce pro opatření státní podpory na podporu hospodářství po agresí Ruska vůči Ukrajině](#), prostřednictvím kterého by členské státy dostaly větší prostor pro

poskytování podpory podnikům zasaženým vysokými cenami energií. Komise také poukazuje, že zároveň s vydáním sdělení přijímá dvě nařízení v přenesené pravomoci, která by měla pomoci řešit problémy energetických společností s **likviditou**.² Komise zároveň navrhuje, aby byl **rámec politiky soudržnosti** na období 2014–2020 **flexibilnější**, a pomohl tak členským státům a regionům čelit výzvám vyplývajícím ze současné energetické krize, a to až do výše 10 % přidělu pro členské státy, tj. téměř 40 miliard EUR.

Dále se Komise věnuje zajištění optimalizace a ochrany infrastruktury. Komise konstatuje, že v souvislosti s konfliktem na Ukrajině se objevily nové hrozby pro **kritickou infrastrukturu** evropského zájmu. Proto Komise předložila [návrh doporučení Rady o koordinovaném přístupu Unie za účelem posílení odolnosti kritické infrastruktury](#). V rámci tohoto doporučení (na jehož konečném znění se musí shodnout členské státy v rámci Rady) se členské státy vyzývají, aby učinily opatření, která by posílila odolnost subjektů působících v odvětvích energetiky, digitální infrastruktury, dopravy a vesmíru a kritické infrastruktury s přeshraničním významem.

Dále v této části sdělení Komise zmiňuje další opatření, která jsou uvedena v návrhu nařízení o posílení solidarity (konkrétně v kapitole II návrhu nařízení) a jejichž cílem je **optimalizace využívání infrastruktury pro zemní plyn a LNG**. Navrhovaná opatření by měla zajistit poskytování více informací o dostupné kapacitě infrastruktury a zakotvit mechanismy zajišťující účinnější využívání nevyužitých přepravních kapacit.

Následně se Komise ve sdělení věnuje urychlení povolovacích postupů v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Zde Komise odkazuje na návrhy, které byly předloženy v rámci plánu REPowerEU, a vyzývá členské státy, aby se na těchto návrzích co nejdříve dohodly.³ Komise také ve sdělení avizuje předložení dalšího návrhu. Jedná se o [návrh nařízení Rady, kterým se stanoví rámec pro urychlení zavádění energie z obnovitelných zdrojů](#), který byl Komisí představen 9. listopadu 2022.

- **Stanovisko vlády ČR:**

Vláda konstatovala, že obecně vítá společná řešení na úrovni EU v reakci na současnou krizi v energetickém sektoru. U těch částí sdělení, které popisují opatření uvedená v navrhovaném nařízení Rady o posílení solidarity, vláda konstatuje že: *„Jelikož je tato rámcová pozice vypracována paralelně k probíhajícím vyjednáváním o finální podobě návrhu v Radě EU a očekává se dosažení politické dohody ještě v průběhu CZ PRES, gestor preferuje neformulovat národní pozici k těmto tématům, aby byla zachována role nezávislého zprostředkovatele a nebylo ohroženo samotné dosažení shody mezi členskými státy nad tímto návrhem.“*

U částí sdělení, které se netýkají tohoto návrhu nařízení, se vláda vyjádřila například tak, že obecně vítá změny Dočasného krizového rámce. Dále se vláda vyjádřila k návrhu na rozšíření využití prostředků fondů EU programového období 2014-2020 s tím, že vláda toto rozšíření nerozporuje, poukazuje nicméně na to, že jeho využití v podmínkách ČR bude s ohledem na téměř plné zazávkování a vyčerpání alokace jednotlivých programů minimální.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Sdělení bylo dne 18. 10. 2022 předáno Radě a Evropskému parlamentu.

² Jedná se o: [Nařízení Komise v přenesené pravomoci \(EU\) XX, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) č. 648/2012 \(EMIR\), pokud jde o hodnotu clearingového prahu pro komoditní deriváty](#) a dále [Nařízení Komise v přenesené pravomoci \(EU\) XX, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci \(EU\) č. 153/2013, pokud jde o dočasná mimořádná opatření týkající se požadavků na zajištění](#).

³ Z legislativních návrhů se jedná o: [Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice \(EU\) 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů, směrnice 2010/31/EU o energetické náročnosti budov a směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti](#).

Ve spolupráci se zpravodajem výboru pro evropské záležitosti Martinem Exnerem zpracovala Mgr. Tereza Gajdová, odborná konzultantka Parlamentního institutu Kanceláře PS PČR.